

26. 01. 2017
1559/2011

Fra:
Etelä Norjan Kvaäniseura – Qvån Østlandet

Til:
Regjeringen i Finland/Suomi, Eduskuntatalo, Mannerheimintie 30, FI-00102 Helsinki
Regjeringen i Sverige, Regjeringskansliet, Fredsgatan 8, SE-103 33 Stockholm
Norges Storting v/Stortingspresidenten, Postboks 1700 Sentrum, 0026 Oslo

Kopi:
Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR)
Palais des Nations, CH-1211 Geneva 10, Switzerland
Mail: uprsubmission@ohchr.org
Council of Europe, Avenue de l'Europe F-67075 Strasbourg Cedex, France
Kvenlandsforbundet, 9143 Skibotn

Norske Kveners Forbund

Pressen: NTB

Oslo 12.01.2017

Nordisk samekonvensjon– etniske særordninger– behov for utsettelse av ratifikasjon.

På Nordisk nivå har det nå i ca. 5 år vært ført forhandlinger mellom Norge, Sverige og Finland om en Nordisk samekonvensjon. Forhandlingene har tatt utgangspunkt i innstillingen fra en ekspertgruppe ledet av Norge. Her foreslås det nye samiske rettigheter og mer makt til sametingene. «Statene skal ikke vedta eller tillate.....for så vidt ikke det berørte sametinget samtykker til dette». Altså vetorett for sametingene i de tre landene for mellom 40 – 60 prosent av de berørte lands arealer.

Qvån Østland har sett på saken en gang til og tror utfallet kan bli bedre dersom det åpnes for utvidet høringsfrist. QØ er den største kvenforening i Norge tilsluttet Norske kveners forbund, men også med noen medlemmer fra andre same- og kvenforbund.

Med hilsen

Anne Wilhelmsen (Sign.)
Johtaja Qvån Østlandet (QØ)

Ivar Dervo (Sign.)
Johtaja kansainn vällinen valiokunta (QØ)

Vedlegg: Bakgrunn for forslaget

ILO konvensjonen

Forslaget om en nordisk samekonvensjon er en videreføring av Det Norske Stortings ratifikasjon av «Convention No 169 concerning indigenous and tribal peoples in independent countries» som på norsk fikk tittelen «ILO – konvensjonen av 1989 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater» (Indigenous = innfødte, oversettelsen til urfolk er høyst tvilsom). ILO 169 er ment å beskytte og gi likeverdige rettsforhold og levekår med landenes øvrige befolkning til stammer (grupper) av innfødte som på grunn av sin svake posisjon kan lide overlast. Vi påpeker at ILO 169 ikke omfatter krav om særrettigheter. Stortingets ratifikasjon i juni 1990 ble startskuddet til en samepolitisk forandring med politisk og økonomisk makt og markedsføring av nyskapningen urfolk. Medbestemmelse ved rådgiving ble endret til «selvbestemmelse» og «selvråderett», dvs. rett til fritt å bestemme over land, vann og naturressurser i sine områder. Det innebar at Sametinget ble tildelt makt og innflytelse som også i høyeste grad berører den øvrige befolkning, jfr. bl. a. Finnmarksloven, Hålogalandsloven og Konesjonsloven. QØ (Qvæn Østlandet) stiller spørsmålstegn ved oversettelsen av ILO konvensjonen som er lagt til grunn og de konsekvenser den har hatt for andre minoriteter.

Samene i Norge lever ikke i stammesamfunn, men har samme rettigheter som resten av befolkningen, jevnfør samerettsutvalgets brev til Justisdepartementet i mars 1981. ILO 169-konvensjonen gjelder etter norsk definisjon for personer som nedstammer fra dem som bebodde landet før grensedragningen i 1751 mellom Norge – Danmark og Sverige – Finland.

Etnisitet

Lovarbeidet etter ratifikasjonen i Norge la opp til forskjellsbehandling ut fra etnisitet. Saksbehandlings- og konsultasjonsloven bygger på konsultasjonsavtalen regjeringen har inngått med sametingspresidenten. Konsultasjonsavtalen gjelder for «tradisjonelle samiske områder» dvs. i alt 133 kommuner og omfatter 32 definerte saksområder. Dette til tross for at norsk og kvensk befolkning utgjør flertallet i de fleste av disse kommuner gjennom hundrevis av år.

Vi er redd den pågående videreutvikling av samepolitikken på nordisk nivå legger opp til varige særordninger basert på etnisitet. FNs rasediskrimineringskonvensjon sier nei til varige særordninger basert på etnisitet. Det er derfor ubegripelig at myndighetene nå i 2017 tilrettelegger for et samfunns-fellesskap i Norden med etniske rettigheter. Det er ikke demokrati og likeverd. Vi mener forøvrig at det er et ubestridelig faktum at det fantes kvener, i det som i dag er norsk land, fra før norsk statsdannelse på 800 tallet, om en legger saga litteraturen til grunn, som forøvrig legges til grunn for forståelse av annen gammel norsk, nordisk og samisk historie. Videre er det dokumentert at det allerede mer enn to hundre år før grensedragningen i 1751 fantes kvenske bosetninger i Norge. I 1520 var befolkningen stipulert til å være mellom 120-200 000 i Norge. Videre fortsatte trafikken fra gammelt av begge veier over det som er nåværende grenser mot Sverige og Finland nesten helt som før til russerne stengte den norsk-finske grensen i 1852. Også etter det fortsatte folk fra Nord Sverige og det russiske storfyrstedømmet Finland å fiske i Norske fjorder inntil innføring av Saltvannsfiske loven av 1897, som lovfestet krav om norsk skipper/eierskap til båt.

Den norske betegnelsen kvener omfatter alle «finsk talende» folk, være seg folk fra gamle Kvenland, Sverige, Karelen eller finske provinser i nåværende Finland samt Bjarmer/Pomorer fra Hvitehavsområdet. Jevnfør begrepet Bommarin (Pomorske) kveenit. Forskning – en analyse av Norsk minoritetspolitikk sett i lys av teoriene til Will Kymlinka og Brian Barry ved UIO fra 2003 viser forøvrig at man ikke kan definere flyttinger over grensene som inn/ut vandring dersom de er en fortsettelse av sedvanlige vandringer, noe de kvenske vandringer på nordkalotten må betegnes som da de fortsatte til langt ut på 1900 tallet, tross nasjonale grenser.

Forslaget til samekonvensjon

Forslaget til samekonvensjon omfatter 51 artikler. Tjue av disse artiklene inneholder bestemmelser som faktisk går lenger enn den norske statens folkerettslige forpliktelser og/eller norsk rett. I 2013 rettet Norske kveners forbund (NKF/RK) og Tornedalingenes Riksforbund en henvendelse til de respektive styresmakter om at den nordiske samerettsinnstillingen ville berøre kvenske og tornedalingenes rettigheter.

I et kort svar fra myndighetene i Norge og Sverige, til sine respektive nasjonale minoriteter, framgår at dersom samekonvensjonen ville berøre andre ville de bli kontaktet før endelig vedtak. Hvorvidt samekonvensjonen ble sendt andre berørte som f. eks. Kvenlandsforbundet med medlemmer i alle tre landene er ikke kjent. Det vises her til brev til NKF-RK (likelydende til STR - T) fra det svenske Regjeringskansellet –Landsbygdsdepartementet 2013-02 – 20 , L2012/3403 hvor det fremgår; «Det är viktigt att det skjer en bred förankring av konvensjonen för att nå acceptans hos dem konvensjonen berör för de fall att nationella minoriteter berörs av konvensjonen kan det bli aktuellt med samråd innan konventionen antas».

Vi antar at de nordiske drøftinger om konvensjonen har tatt utgangspunkt i innstillingen fra Ekspertgruppen og at retning og elementer fra innstillingen danner basis i det endelige dokument. Under hånden er vi blitt kjent med at konvensjonen skal ratifiseres (godkjennes) i februar 2017. Vi i kvenbevegelsen har ikke hatt hverken innstillingen eller den endelige konvensjonsinnstilling til høring. De nasjonale minoriteter har rett til konsultasjoner for forhold som berører dem. Vi frykter at man her går langt utover ILO-konvensjonens bestemmelser på bekostning av både kvenene og majoritets befolkningen i de tre landene.

I henhold til den første samekommisjons innstilling NOU 1984 18, sitat; «Ser man på kvenenes levevei er også den knyttet til primærnæringa. Det er derfor neppe tvil om at denne gruppa vil kunne tenkes å ha behov for vern om land og vannrettigheter» De etterfølgende norske samerettsinnstillinger, frem til nåtid, berører ikke kvenske forhold. Den norske statsstyrelse har heller ikke fulgt opp dette. Vi er helt neglisjert og utelukket i norsk FN-rapportering om «urfolk» og nasjonale minoriteter. Fra samisk hold har vi opplevd at tiltak for kvenene har vært motarbeidet. Kvenene er dog fra 1987 akseptert som norsk nasjonal minoritet og kvensk ble igjen godtatt som eget språk i Norge 2005.

Forøvrig mener vi å kunne påstå at norske myndigheter direkte har motarbeidet en likeverdig behandling av kvenene sammenholdt med samene til tross for at vi uomtvistelig er den største nasjonale minoriteten i Norge med nærmere en halv million etterkommere.

Midler til forskning er helt asymmetrisk i forhold til samisk, til tross for at skoleverket for 50 år siden underviste i «de 3 stammers møte» - samer-kvener-nordmenn.

Vi mener at ratifisering av en nordisk samekonvensjon med utgangspunkt i den fremlagte Innstilling, uten bred høring blant nasjonale minoriteter og majoritetsbefolkningene i berørte områder i de tre land – kan få skadelige følger for grupper av mennesker nasjonalt og internasjonalt. Vi ber herved om at evt. ratifikasjon i februar utsettes og at saken sendes ut til bred høring til de nasjonale minoriteter og berørte regionale og lokale myndigheter. Videre ber vi regjeringene på nytt vurdere evt. etniske særordninger opp mot demokratiske lover og regler om likebehandling i demokratiske land.